

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β¹

[Greeting]

1.1 Παυλος, αποστολος Ιησου Χριστου² δια θεληματος Θεου, κατ' επαγγελιαν ζωης της εν Χριστω Ιησου, 2 Τιμοθεω, αγαπητω τεκνω: Χαρις, ελεος, ειρηνη απο Θεου Πατρος και Χριστου Ιησου του Κυριου ημων.

[Paul addresses Timothy's spiritual crisis]

[Paul encourages Timothy]

1.3 Χαριν εχω τω Θεω, ὃ λατρευω απο προγονων εν καθαρα συνειδησει, ὡς αδιαλειπτον εχω την περι σου μνειαν εν ταις δεησεσιν μου, νυκτος και ημερας, 4 επιποθων σε ιδειν (μεμνημενος σου των δακρυων), ινα χαρας πληρωθω³ 5 ὑπομνησιν λαμβανων⁴ της εν σοι ανυποκριτου πιστεως—ητις ενωκησεν πρωτον εν τη μαμη σου Λωιδι⁵ και τη μητρι σου Ευνικη,⁶ πεπεισμαι δε ὅτι και εν σοι. 6 Δι' ην αιτιαν αναμνησκω σε αναζωπυρειν το χαρισμα του Θεου ὃ εστιν εν σοι δια της επιθεσεως των χειρων μου. 7 Ου γαρ εδωκεν ημιν ὁ Θεος πνευμα δειλιας, αλλα δυναμεως και αγαπης και σωφρονισμου.

[Don't be ashamed to suffer for Christ]

8 Μη συν επαισχυνθης το μαρτυριον του Κυριου ημων μηδε εμε τον δεσμιον αυτου, αλλα συγκακοπαθησον τω ευαγγελιω κατα δυναμιν Θεου 9—του σωσαντος ημας και καλεσαντος κλησει ἅγια, ου κατα τα εργα ημων αλλα κατ'⁷ ιδιαν προθεσιν και χαριν, την δοθεισαν ημιν εν Χριστω Ιησου προ χρονων αιωνιων, 10 φανερωθεισαν δε νυν δια της επιφανειας του Σωτηρος ημων, Ιησου Χριστου,⁸ καταργησαντος μεν τον θανατον, φωτισαντος δε ζωνη και αφθαρσιαν δια του ευαγγελιου. 11 εις ὃ ετεθην εγω κηρυξ και αποστολος και διδασκαλος εθνων.⁹ 12 Δι' ην αιτιαν και ταυτα πασχω, αλλ' ουκ επαισχυνομαι, οίδα γαρ ὃ πεπιστευκα και πεπεισμαι ὅτι δυνατος εστιν την παραθηκην¹⁰ μου φυλαξει εις εκεινην την ημεραν.

[Be loyal—the example of Onesiphorus]

13 Ὑποτυπωσιν εχε ὑγιανοντων λογων ὡν παρ' εμου ηκουσας, εν πιστει και αγαπη τη εν Χριστω Ιησου. 14 Την καλην παραθηκην¹¹ φυλαξον δια Πνευματος Ἁγίου του ενοικουντος εν ημιν.

15 Οιδας τουτο, ὅτι απεστραφησαν με παντες οἱ εν τη Ασια, ὡν εστιν Φυγελλος¹² και Ἐρμογειης. 16 Δωη ελεος ὁ Κυριος τω Ονησιφορου οικω, ὅτι πολλακις με ανεψυξεν και την ἄλυσιν μου ουκ επησχυνθη.¹³ 17 αλλα γενομενος εν Ῥωμη σπουδαιοτερον¹⁴ εζητησεν με και εὔρεν 18 (δωη αυτω ὁ Κυριος εὔρειν ελεος παρα Κυριου εν εκεινη τη ημερα)· και ὅσα εν Εφεσω διηκοησεν βελτιον συ γινωσκεις.

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©. I venture to affirm to the reader that all original wording of 2 Timothy is preserved in this edition, if not in the Text, at least in the apparatus. "Diminish not a word" Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Luke 4:4, "every word" [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

² ιησου χριστου f³⁵ A [60%] RP,TR || ~ 21 s [40%] HF,OC,NU || --- CP[?]

³ πληρωθω f³⁵ sA,C [90%] RP,HF,OC,TR,NU || πλησθω [10%] CP

⁴ λαμβανων f³⁵ [96%] RP,HF,OC,TR,CP || λαβων sA,C [4%] NU

⁵ λωιδι *rell* || λουιδι [3%] || λωιδη [2%] CP

⁶ ευνικη f³⁵ [50%] TR || ευνικη sA,C [45%] RP,HF,OC,CP,NU || ευνηκη [5%]

⁷ κατ f³⁵ [95%] RP,HF,OC,TR,CP || κατα sA,C [5%] NU

⁸ ιησου χριστου f³⁵ C [97%] RP,HF,OC,TR,CP || ~ 21 sA [3%] NU

⁹ εθνων f³⁵ C (99%) RP,HF,OC,TR,CP || --- sA,I (1%) NU (It is improbable that NU could be correct here; even the Coptic abandons them.)

¹⁰ παραθηκην f³⁵ sA,C [85%] RP,HF,OC,TR,NU || παρακαταθηκην [15%] CP

¹¹ παραθηκην f³⁵ sA,C [90%] RP,HF,OC,CP,NU || παρακαταθηκην [10%] TR

¹² φυγελλος f³⁵ A [60%] OC,TR || φυγελος sC [35%] RP,HF,CP,NU || φρυγελλος [5%]

¹³ επησχυνθη f³⁵ s [50%] TR || επαισχυνθη A,C [49%] RP,HF,OC,CP,NU || καταισχυνθη [1%] (Apparently we have alternate forms of the aorist passive indicative, so the meaning is the same.)

¹⁴ σπουδαιοτερον f³⁵ (94.3%) RP,HF,OC,TR,CP || σπουδαιοτερως A (1.7%) || σπουδαιως s(C) (3.8%) NU || one other variant (0.2%)

[Be strengthened]

2.1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 Καί, ἃ ἠκούσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτυρῶν, ταῦτα παραθῶ πιστοῖς ἀνθρώποις οἵτινες ἱκανοὶ ἐσονται καὶ ἑτέροισι διδάξαι.

3 Σὺ οὖν κακοπαθήσον¹ ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.² 4 Οὐδεὶς στρατευόμενος στρατευόμενος ἐμπλεκέται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις,³ ἵνα τῷ στρατολογησάντι ἀρεσῇ. 5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλή τις, οὐ στεφανοῦται εἰ μὴ νομιμῶς ἀθλήσῃ 6—τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 Νοεὶ ἅ⁴ λέγω· δῶη⁵ γὰρ σοὶ ὁ Κύριος συνεχίῃ ἐν πάσῃ.

[Encouragement by example]

8 Μνημονεύε Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ· κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου, 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακούργος, ἀλλ'⁶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δεδεταί. 10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω: διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τυχῶσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος: Εἰ γὰρ συναπεθανομέν, καὶ συζήσομεν· 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλευσομέν· εἰ ἀρνούμεθα,⁷ κακὸς ἀρνησεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει—ἀρνησασθαι⁸ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου⁹ μὴ λογομαχεῖν εἰς¹⁰ οὐδὲν χρησίμον—ἐπι καταστροφή τῶν ἀκουόντων.

[Approved and disapproved]

15 Σπουδάσον σεαυτὸν δοκιμὸν παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργατὴν ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβηλοὺς κενοφωνίας περιστασο, ἐπι πλεῖον γὰρ προκοψοῦσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γαγγραινα νομὴν ἔξει—ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλῆτος, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀληθειᾶν ἠστοχῆσαν, λέγοντες τὴν¹¹ ἀναστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν.

19 Ὁ μὲντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἐστήκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταυτην: “Ἐγὼν Κύριος τοὺς οὐτὰς αὐτοῦ”, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομαζῶν τὸ ὄνομα Κυρίου.¹² 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἐστὶν μόνον σκευὴ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀλλὰ καὶ ξυλῖνα καὶ ὀστρακίνα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἐστὶ σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ¹³ εὐχρηστον τῷ Δεσποτῇ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

[The true source of opposition]

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φευγε· διώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλούμενων τὸν Κύριον ἐκ καθαρὰς καρδίας. 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζήτησεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μαχὰς. 24 Δουλοῦν δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μαχεσθαι ἀλλ'¹⁴ ἡπιοῦν εἶναι πρὸς πάντας, διδασκτικόν, ἀνεξίκακόν, 25 ἐν πραότητι¹⁵

¹ σὺ οὖν κακοπαθήσον f³⁵ [94.1%] RP, HF, OC, TR, CP || συγκακοπαθήσον ἰ(A, C)I [3.8%] NU || conflation (1.6%) || three other variants (0.5%) (The Alexandrians missed the point, creating an inferior reading. The joint suffering was handled in 1:8.)

² Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 ἰA, C [5%] NU

³ πραγματείας f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || πραγματείας ἰA, C [10%]

⁴ α f³⁵ [98%] RP, HF, OC, TR, CP || ο ἰA, C [2%] NU

⁵ δῶη f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || δῶσει ἰA, C [5%] NU (The immediately following γὰρ presumably motivated the Alexandrian alteration.)

⁶ ἀλλ rell || ἀλλὰ ἰA, C [2%] NU

⁷ ἀρνούμεθα f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ἀρνησομεθα ἰA, C, 048 [5%] NU (A little assimilation by attraction to the following future?)

⁸ ἀρνησασθαι f³⁵ [85%] RP, HF, OC, TR, CP || 1 γὰρ ἰA, C, 048* [15%] NU

⁹ κυρίου f³⁵ A, 048 [87%] RP, HF, OC, TR, CP || θεοῦ ἰC, I [10%] NU || χριστοῦ [3%]

¹⁰ εἰς f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || ἐπ ἰA, C, I, 048 [3%] NU

¹¹ τὴν f³⁵ A, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- ἰ048 [2%]

¹² κυρίου f³⁵ ἰA, C [90%] RP, HF, OC, CP, NU || χριστοῦ [10%] TR

¹³ καὶ f³⁵ C [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- ἰA, 048 [3%] NU

¹⁴ ἀλλ rell || ἀλλὰ ἰA [2%] NU

¹⁵ πραότητι f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || πραυτητι ἰA, C [5%] NU

παιδευοντα τους αντιδιατιθεμενους, μηποτε δω¹ αυτοις ο Θεος μετανοιαν εις επιγνωσιν αληθειας 26 και ανανηψωσιν εκ της του διαβολου παγιδος (εζωγρημενοι υπ' αυτου εις το εκεινου θελημα).

[Paul addresses Timothy's future ministry]
[What relativistic humanism produces]

3.1 Τουτο δε γινωσκει: οτι εν εσχαταις ημεραις εστησονται καιροι χαλεποι· 2 εσονται γαρ οι² ανθρωποι φιλαυτοι, φιλαργυροι,³ αλαζονες, υπερηφανοι, βλασφημοι, γονευσιν απειθεις, αχαριστοι, ανοσιοι, 3 αστοργοι, ασπονδοι, διαβολοι, ακρατεις, ανημεροι, αφιλαγαθοι, 4 προδοται, προπετεις, τετυφωμενοι, φιληδονοι μαλλον η Φιλοθεοι· 5 εχοντες μορφωσιν ευσεβειας την δε δυναμιν αυτης ηρηνημενοι!

Και τουτους αποτρεπου· 6 εκ τουτων γαρ εισιν οι ενδυνοντες⁴ εις τας οικιας και αιχμαλωτιζοντες⁵ γυναικαρια⁶ σεσωρευμενα αμαρτιας, αγομενα επιθυμιας ποικιλιας, 7 παντοτε μαιθανοντα και μηδεποτε εις επιγνωσιν αληθειας ελθειν δυναμενα. 8 "Ον τροπον δε Ιαννης και Ιαμβρης αντεστησαν Μωυση, 7 ουτως και ουτοι ανθιστανται τη αληθεια— ανθρωποι κατεφθαρμενοι τον νουν, αδοκιμοι περι την πιστιν—9 αλλ' ου προκοψουσιν επι πλειον,⁸ η γαρ ανοια αυτων εκδηλος εσται πασιν, ως και η εκεινων εγενετο.

[“Continue in the things you have learned”]

10 Συ δε παρηκολουθηκας⁹ μου τη διδασκαλια, τη αγωγη, τη προθεσει, τη πιστει, τη μακροθυμια, τη αγαπη, τη υπομονη· 11 τοις διωγμοις, τοις παθημασιν οια μοι εγενετο¹⁰ εν Αντιοχεια, εν Ικονιω, εν Λυστροις—οιους διωγμους υπηνεγκα· και εκ παντων με ερρυσατο ο Κυριος. 12 Και, παντες δε οι θελοντες ευσεβως ζην εν Χριστω Ιησου διωχθησονται·

13 ποιηροι δε ανθρωποι και γοητες προκοψουσιν επι το χειρον, πλανωντες και πλανωμενοι.

14 Συ δε μενε εν οις εμαθες και οις¹¹ επιστωθης,¹² ειδως παρα τινος¹³ εμαθες, 15 και οτι απο βρεφους τα¹⁴ 'Ιερα Γραμματα οιδας, τα δυναμενα σε σοφισαι εις σωτηριαν δια πιστεως της εν Χριστω Ιησου. 16 Πασα Γραφη Θεοπνευστος και ωφελιμος προς διδασκαλιαν, προς ελεγχον,¹⁵ προς επαινορθωσιν, προς παιδειαν την εν δικαιοσυνη, 17 ινα αρτιος η ο του Θεου ανθρωπος, προς παν εργον αγαθον εξηρτισμενος.¹⁶

[Proclaim the Word!]

4.1 Διαμαρτυρομαι ουν εγω,¹⁷ ενωπιον του Θεου και του Κυριου¹⁸ Ιησου Χριστου,¹⁹ του μελλοντος κρινειν ζωντας και νεκρους, κατα²⁰ την επιφαιειαν αυτου και την βασιλειαν

¹ δω f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || δωη SA, C [3%] NU

² οι rell || --- S [5%] CP

³ φιλαργυροι rell || φιλαργυροι CP

⁴ ενδυνοντες f³⁵ [20%] || ενδυνοντες SA, C [77%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || εισδυνοντες [3%] (ενδυνω or ενδυω? The basic meaning of ενδυω is 'to enter', which over time was obscured by the statistically predominant use with reference to entering clothes (in English we speak of 'putting on' clothes), except that for this use the verb is normally in the middle voice, not the active, as here. But in the context the description of such persons, given in verses 2-5, does not agree with 'sneaking' or 'worming'—they enter openly, exuding confidence and competence. ενδυω is probably correct.)

⁵ αιχμαλωτιζοντες f³⁵ SA, C [50%] OC, CP, NU || αιχμαλωτευοντες [45%] RP, HF, TR || αιχμαλωτευον [5%]

⁶ γυναικαρια f³⁵ SA, C [85%] RP, HF, OC, CP, NU || τα 1 [15%] TR

⁷ μωυση f³⁵ [60%] RP || μωυσει SC [30%] HF, OC, TR, CP, NU || μωσει A [10%]

⁸ πλειον f³⁵ SA, C [90%] RP, HF, OC, TR, NU || πλειστον [10%] CP

⁹ παρηκολουθηκας f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || παρηκολουθησας SA, C [3%] NU

¹⁰ εγενετο rell || εγενοντο A [5%] OC, CP

¹¹ οις f³⁵ [20%] || --- SA, C [80%] RP, HF, OC, TR, CP, NU

¹² επιστωθης f³⁵ SA, C [87%] RP, HF, OC, TR, CP, NU || επιστευθης [10%] || επιστοθης [3%]

¹³ τινος f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || τινων SA, C [4%] NU

¹⁴ τα f³⁵ A, C [98%] RP, HF, OC, TR, CP [NU] || --- S [2%]

¹⁵ ελεγχον f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ελεγμον SA, C, I [4%] NU

¹⁶ εξηρτισμενος rell || εξηρητημενος [10%] || εξηρτιμενος [5%] || εξηρτυμενος CP [?]

¹⁷ ουν εγω f³⁵ (85.9%) RP, HF, OC, TR, CP || 1 (4%) || 2 (1%) || --- SA, C, I (9.1%) NU

¹⁸ του κυριου f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR || 2 [3%] || --- SA, C [5%] NU || 12 ημων [2%] CP

¹⁹ ιησου χριστου f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 21 SA, C [5%] NU

²⁰ κατα f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || και SA, C [3%] NU

αυτου· 2 Κηρυξον τον Λογον· επιστηθι ευκαιρωσ ακαιρωσ· ελεγξον, επιτιμησον, παρακαλεσον, εν παση μακροθυμια και διδαχη. 3 Εσται γαρ καιρος οτε της υγιαινουσης διδασκαλιας ουκ ανεξονται· αλλα κατα τας επιθυμιας τας ιδιας¹ εαυτοις επισωρευουσιν διδασκαλους κνηθόμενοι την ακοην 4—και, απο μεν της αληθειας την ακοην αποστρεψουσιν, επι δε τους μυθους εκτραπησονται. 5 Συ δε νηφε εν πασιν, κακοπαθησον, εργον ποιησον ευαγγελιστου, την διακονιαν σου πληροφορησον.

[*Timothy will no longer have Paul to help him*]

6 Εγω γαρ ηδη σπενδομαι και ο καιρος της εμης αναλυσεως² εφেষτηκεν. 7 Τον αγωνια τον καλον³ ηγωνισμαι, τον δρομον τετελεκα, την πιστιν τετηρηκα. 8 Λοιπον αποκειται μοι ο της δικαιοσυνης στεφανος, ον αποδωσει μοι ο Κυριος εν εκεινη τη ημερα, ο δικαιος Κριτης· ου μονον δε εμοι, αλλα και πασιν τοις ηγαπηκοσιν την επιφαιειαν αυτου.

[*Concluding remarks*]

[*“Please come quickly”*]

4.9 Σπουδασον ελθειν προς με ταχεως· 10 Δημας γαρ με εγκατελειπεν,⁴ αγαπησας τον νυν αιωνα, και επορευθη εις Θεσσαλονικην—Κρισκης⁵ εις Γαλατιαν, Τιτος εις Δαλματιαν.⁶ 11 Λουκας εστιν μονος μετ’ εμου. Μαρκον αναλαβων αγε⁷ μετα σεαυτου, εστιν γαρ μοι ευχρηστος εις διακονιαν. 12 Τυχικον δε απεστειλα εις Εφεσον. 13 Τον φελονην⁸ ον απελιπον⁹ εν Τρωαδι παρα Καρπω ερχομενος φερε—και τα βιβλια, μαλιστα τας μεμβρανας. 14 Αλεξανδρος ο χαλκευς πολλα μοι κακα ενεδειξατο· αποδωη¹⁰ αυτω ο Κυριος κατα τα εργα αυτου· 15 ον και συ φυλασσου, λιαν γαρ ανθεστηκεν¹¹ τοις ημετεροις λογοις.

[*People will disappoint you*]

16 Εν τη πρωτη μου απολογια ουδεις μοι συμπαραγενετο,¹² αλλα παντες με εγκατελειπον.¹³ Μη αυτοις λογισθειη. 17 Ο δε Κυριος μοι παρεστη και ενεδυναμωσεν με, ινα δι’ εμου το κηρυγμα πληροφορηθη και ακουση¹⁴ παντα τα εθνη. Και ερρυσθην εκ στοματος λεοντος· 18 και¹⁵ ρυσεται με ο Κυριος απο παντος εργου ποιηρου και σωσει εις την βασιλειαν αυτου την επουρανιον· ω η δοξα εις τους αιωνας των αιωνων. Αμην.

[*Farewell*]

19 Ασπασαι Πρισκαν¹⁶ και Ακυλαν, και τον Ονησιφορου οικον. 20 Εραστος εμεινεν εν Κορινθω, Τροφιμον δε απελιπον¹⁷ εν Μιλητω ασθενουντα. 21 Σπουδασον προ χειμωνος ελθειν. Ασπαζεται σε Ευβουλος, και Πουδης και Λινος και Κλαυδια και οι αδελφοι παντες. 22 Ο Κυριος Ιησους Χριστος¹⁸ μετα του πνευματος σου. Η χαρις μεθ’ υμων. Αμην.^{19,20}

¹ επιθυμιας τας ιδιας f³⁵ (69.8%) RP, HF, OC, TR, CP || ~ 31 SA, C (30.1%) NU || one other reading (0.2%)

² εμης αναλυσεως f³⁵ [95%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 2 μου SA, C [5%] NU

³ αγωνια τον καλον f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || ~ 31 SA, C [4%] NU

⁴ εγκατελειπεν *rell* || εγκατελειπεν A, C [15%]

⁵ κρισκης f³⁵ [60%] CP || κρησκης SA, C [40%] RP, HF, OC, TR, NU

⁶ δαλματιαν *rell* || δελματιαν C [8%] || δερματιαν A [2%]

⁷ αγε f³⁵ SA, C [85%] RP, HF, OC, TR, NU || αγαγε A [15%] CP

⁸ φελονην f³⁵ SA, C [65%] RP, CP || φαιλονην [29%] HF, OC, TR, NU || φελωνην [5%] || φαιλωνην [1%]

⁹ απελιπον *rell* || απελειπον A, C [15%] || απεστειλα [2%]

¹⁰ αποδωη f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || αποδωσει SA, C [10%] NU

¹¹ ανθεστηκεν f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || αντεστη SA, C [3%] NU

¹² συμπαραγενετο f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || παρεγενετο SA, C [4%] NU

¹³ εγκατελειπον *rell* || εγκατελειπον A, C [15%]

¹⁴ ακουση f³⁵ [90%] RP, HF, OC, TR, CP || ακουσωσιν SA, C [10%] NU

¹⁵ και f³⁵ [96%] RP, HF, OC, TR, CP || --- SA, C [4%] NU

¹⁶ πρισκαν f³⁵ SA, C [85%] RP, HF, OC, TR, NU || πρισκιλλαν [15%] CP

¹⁷ απελιπον *rell* || απελειπον C [15%]

¹⁸ κυριος ιησους χριστος f³⁵ C [94%] RP, HF, OC, TR, CP || 12 A [3%] || 1 SA [3%] NU

¹⁹ αμην f³⁵ [97%] RP, HF, OC, TR, CP || --- SA, C [3%] NU

²⁰ The citation of f³⁵ is based on thirty-four MSS—18, 35, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 959, 986, 1072, 1075, 1100, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1876, 1892, 2080, 2466, 2587 and 2723—all of which I collated myself. 824, 1072 and 1864 are ‘perfect’ representative of f³⁵ in 2 Timothy, as they stand, as were the exemplars of 1503, 1075, 1865 and 2723. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos,

Constantinople, Aegean, Trikala, Athens, Mt. Athos [seven different monasteries], Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

I have included six published editions in the apparatus—RP, HF, OC, TR, CP, NU. RP = Robinson-Pierpont (2005), HF = Hodges-Farstad, OC = the Greek Text of the Greek Orthodox Church (also used by other Orthodox Churches), TR = *Textus Receptus*, CP = Complutensian Polyglot, NU = N-A²⁶/UBS³ (N-A²⁷/UBS⁴ offer changes in the critical apparatus, not in the text; the text is still that of N-A²⁶/UBS³).

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant, within either () or []. I have used () for the evidence taken from TuT, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I had to revert to von Soden and the apparatus of N-A²⁷, supplementing from other sources where possible (Scrivener and Tischendorf)—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed $\pm 1\%$; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed $\pm 3\%$; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed $\pm 15\%$. But I guarantee the witness of Family 35.

As an arbitrary decision, I have limited the citation of individual MSS to those dated to the 5th century or earlier. I use *rell* to indicate that the reading is supported by all other witnesses, and printed editions (of the six included in the apparatus), compared to the other reading. The Greek font used is Bwgrkl and may be downloaded free from <http://www.bibleworks.com/fonts.html>.